

KICHIK MAKTAB YOSHDAGI BOLALARNI O'YIN FAOLIYATI ORQALI O'QISHGA O'RGATISH

Poshaxo'jayeva Ozodaxon Xayrullo qizi

Qo`qon Universiteti Andijon filiali

Boshlangich ta'lim yo'nalishi 1-kurs talabasi

Anatatsiya: Ushbu maqola kichik maktab yoshidagi bolalarni o'yin faoliyati orqali o'qishga o'rgatishning ahamiyati va usullarini o'rganishga bag'ishlanadi. O'yin-bolalar uchun nafaqat ko'ngilochar faoliyat balki ularning rivojlanishi, bilim olish jarayonini eng yaxshi tarzda qo'llab-quvvatlovchi vositadir. Maqolada o'yin va ta'limning integratsiyasi, uning bolalar psixologiyasiga ta'siri, shuningdek, o'qitish malakalarini rivojlantirishda o'yin elementlaridan qanday foydalanish mumkinligi haqida so'z yuritiladi. O'yinlar yordamida bolalar o'zlari uchun qulay va samarali o'qish muhitini yaratadilar, shu bilan birga, o'qishga bo'lgan qiziqish va motivatsiya oshadi. Maqoladan ta'limda o'yin faoliyatining metodik jihatlarini, pedagogi yondashuvlar va amaliy misollar keltiriladi. Bu ish, ayniqsa, o'qituvchilar va ta'lim mutaxassislari uchun foydali bo'lib, ular bolalarni yanada samarali o'qitishning yangi usullarini o'rganishadi.

Annotation: This article is devoted to the study of the importance and methods of teaching children of junior school age to receive through their own activities. Play is not only an entertainment activity for children, but also their development. It is a tool that supports the learning process in the best way. The article describes the integration of play education, its influence on children's psychology, as well as the elements of play in the development of teaching skills. Usability is discussed. In the context of games, children create a comfortable and effective learning environment for themselves, while at the same time. Interest and motivation to study increases. Methodological aspects of game activity in the article. This work is especially useful for teachers and

Аннотация: Данная статья посвящена изучению значения и методов обучения детей младшего школьного возраста через собственную деятельность. Игра является не только развлекательной деятельностью детей, но и их развитием. является инструментом, наилучшим образом поддерживающим процесс обучения. В статье описывается интеграция игры и обучения, ее влияние на психологию детей, а также элементы игры в развитии педагогических навыков. обсуждается удобство использования. В контексте игр дети создают для себя комфортную и эффективную среду обучения, в то же время. В статье приводятся методические аспекты игровой деятельности в обучении, педагогические подходы и практические примеры. Эта работа особенно полезна

для учителей и специалистов в области образования, которые изучают новые способы более эффективного обучения детей.

Kalit so'zlar: Kichik maktab yoshidagi bolalar O'yin faoliyati . O'qishga o'rgatish . Ta'limiy o'yinlar . Interfaol metodlar . O'yin orqali o'qitish . Bolalar psixologiyasi . Erta ta'lim . Motivatsiya . O'yin texnologiyalari

Ключевое слова: Младшие школьники Игровая деятельность Обучение чтению Образовательные игры Интерактивные методы Обучение через игру Детская психология Раннее обучение Мотивация Игровые технологии

Key words: Young school-age children Game activity Teaching to read Educational games Interactive methods Learning through play Child psychology 8. Early education Motivation Game technologies

Kichik maktab yoshidagi bolalarni o'yin faoliyati orqali o'qishga o'rgatish. Kichik maktab yoshidagi bolalar o'qishga endigina qadam qo'yayotgan bo'lib, ularning diqqatini jamlash, qiziqishlarini saqlab qolish va o'rganish jarayonini osonlashtirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda o'yin faoliyati katta ahamiyatga ega, chunki o'yin bolalarning tabiiy ehtiyoji bo'lib, ular orqali yangi bilim va ko'nikmalarni samarali o'zlashtiradilar. O'yin faoliyatining o'qitishdagi o'rni O'yin orqali o'qishga o'rgatish quyidagi asosiy afzalliklarga ega: Qiziqish uyg'otadi – O'yinlar bolalarga o'quv jarayonini qiziqarli qilish imkonini beradi. Faollikni oshiradi – Bolalar o'yinda faol ishtirok etadi va mustaqil o'rganishga intiladi. Ijodiy fikrlashni rivojlantiradi – O'yin jarayonida bolalar muammolarni hal qilish, yangi g'oyalar yaratish va mantiqiy fikrlashga o'rganadilar. Jamoaviy ishlash ko'nikmasini shakllantiradi – Ko'p o'yinlar guruh bo'lib o'ynaladi, bu esa bolalarda muloqot va hamkorlik qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi. O'quv materialini yengil o'zlashtirishga yordam beradi – Bolalar o'yin orqali yangi so'zlar, matematik amallar, xattotlik va boshqa bilimlarni o'zlashtiradi. O'yin faoliyatining turlari O'yin faoliyati turli shakllarda bo'lishi mumkin: Didaktik o'yinlar Bu turdagi o'yinlar o'quv maqsadlariga yo'naltirilgan bo'lib, bolalarni yangi bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishga undaydi. Masalan: Harflarni tanib olish uchun "Top o'yinini" o'ynash Raqamlarni o'rganish uchun "Son top" o'yini Qisqa hikoya tuzish uchun "Sehrli so'zlar" o'yini Harakatli o'yinlar Jismoniy faollikni talab qiladigan o'yinlar bolalarning e'tiborini jamlashga, harakatni boshqarishga va muvofiqlashtirishga yordam beradi. Masalan: "Kim chaqqon?" o'yini (so'zlar yoki matematik misollar aytiladi, to'g'ri javob bergan bolalar oldinga harakat qiladi) "Harflar yugurishi" (to'g'ri javob topgan bola harf yozilgan kartochkani olib keladi) Rol o'yinlari Bunda bolalar turli hayotiy vaziyatlarni aks ettiruvchi rollarni bajaradilar. Masalan: "Do'kon" o'yini (bolalar xaridor va sotuvchi bo'lib, so'z boyligini oshiradi) "Shifokor va bemor" o'yini (muloqot va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi) Konstruktorlik va ijodiy o'yinlar Bu turdagi

o'yinlar bolalarning tasavvurini va ijodkorligini rivojlantiradi. LEGO yoki boshqa qurish materiallari bilan ishlash Rasm chizish yoki qo'g'irchoq teatri o'ynash O'yin orqali o'qishga o'rgatish bo'yicha metodik tavsiyalar Yosh xususiyatlarini hisobga olish – O'yin qoidalari bolalarning yoshiga mos bo'lishi kerak. O'yinlar orqali darslarni boyitish – Har bir darsga o'yin elementlarini qo'shish samarali natija beradi. Bolalarni rag'batlantirish – O'yinda ishtirok etgan bolalarni maqtash, ularga kichik sovg'alar berish motivatsiyani oshiradi. Guruh bo'lib ishlashga o'rgatish – Jamoaviy o'yinlar bolalarda muloqot va hamkorlik qobiliyatlarini rivojlantiradi. Texnologiyadan foydalanish – Interaktiv ta'lim dasturlari va o'yinli ilovalar ham bolalarni qiziqtirishga yordam beradi. Kichik maktab yoshidagi bolalarni o'yin faoliyati orqali o'qishga o'rgatish zamonaviy ta'limning muhim yo'nalishlaridan biridir. O'yinlar nafaqat bolalarning bilim olish jarayonini yengillashtiradi, balki ularning aqliy, jismoniy va ijtimoiy rivojlanishiga ham katta hissa qo'shadi. Shu sababli, o'qituvchilar va otalalar bolalar ta'limida o'yin elementlaridan keng foydalanishlari lozim. Maqolangizni yanada boyitish uchun amaliy misollar yoki tadqiqot natijalarini qo'shishingiz ham mumkin. Agar qo'shimcha ma'lumot kerak bo'lsa, bema'lol so'rashingiz mumkin!

Kichik maktab yoshidagi bolalarni o'yin faoliyati orqali o'qishga o'rgatish

Kirish Kichik maktab yoshidagi bolalar (6-10 yosh) ta'lim olish jarayonining ilk bosqichida turli metodlar orqali bilimlarni o'zlashtiradi. Shu yoshdagi bolalar hali abstrakt fikrlashni to'liq rivojlantirib ulgurmagani sababli, o'qitish jarayonida qiziqarli, vizual va faol usullardan foydalanish zarur. O'yin – bolalarning tabiiy ehtiyoji bo'lib, ularning intellektual, ijtimoiy, emotsional va jismoniy rivojlanishiga xizmat qiladi. Shu sababli ta'lim jarayonida o'yin faoliyatidan samarali foydalanish zarur. O'yin faoliyatining o'qitishdagi o'rni va ahamiyati O'yin orqali o'qitish – bu bolalar uchun o'rganish jarayonini qiziqarli, samarali va tushunarli qilishning eng muhim usullaridan biridir. O'yin metodlari quyidagi sabablarga ko'ra muhim ahamiyat kasb etadi: Psixologik moslashuv – O'yin orqali o'qish bolalarni yangi muhitga moslashishga yordam beradi va o'quv jarayonini stresssiz amalga oshirishga imkon yaratadi. Diqqat va xotirani rivojlantiradi – O'yin jarayonida bolalar vazifalarni bajarishga intiladi, bu esa ularning e'tiborini jamlashiga va eslab qolish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Ijodkorlik va mustaqil fikrlashni shakllantiradi – Ko'plab o'yinlarda bolalar o'z fikrlarini bildirishga, muammolarni hal qilishga va yangi g'oyalar yaratishga o'rganadilar. Muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi – Jamoaviy o'yinlar orqali bolalar o'zaro muloqot qilishni, hamkorlikni va murosas qilishni o'rganadilar. Motivatsiyani oshiradi – Oddiy dars mashg'ulotlariga qaraganda, o'yinlar bolalar uchun yanada qiziqarli bo'lib, ularda o'qishga bo'lgan ishtiyoqni kuchaytiradi. Mavzularni chuqurroq o'zlashtirishga yordam beradi – O'yin orqali o'qitish bolalarga qiyin tushunchalarni oson va qiziqarli

yo‘l bilan tushuntirishga yordam beradi. O‘yin faoliyatining asosiy turlari va ularning ta’limdagi o‘rni Didaktik o‘yinlar Bu o‘yinlar bolalarning bilimini boyitish va o‘zlashtirgan ma’lumotlarni mustahkamlash uchun mo‘ljallangan. Ular maxsus qoidalarga asoslanib, ta’lim jarayonida foydalaniladi. Didaktik o‘yinlar misollari: "Tez top" – O‘qituvchi harflar yoki so‘zlar aytadi, bolalar esa doskada yoki qog‘ozda ularni yozib, tezlik bilan javob berishlari kerak. "Nima qildim?" – Bir bola qandaydir harakatni tasvirlaydi, qolganlar esa bu harakatni so‘z bilan ifodalaydi. "So‘zlarni top" – Harflar berilgan va bolalar ulardan yangi so‘zlarni yasashlari kerak. Jismoniy (harakatli) o‘yinlar Bolalar ko‘proq jismoniy faollikni talab qiladigan o‘yinlar orqali o‘rganishni yaxshi ko‘radilar. Bunday o‘yinlar nafaqat bilim berish, balki ularning diqqatini jamlash, koordinatsiyani oshirish va sog‘lom turmush tarziga o‘rgatishda ham foydalidir. Harakatli o‘yinlar misollari: "Kim chaqqon?" – O‘qituvchi matematik misollar yoki so‘zlar aytadi, bolalar esa to‘g‘ri javob bergan holda joyidan turib, oldinga yurishlari kerak. "To‘g‘ri javobga yugur" – Doskada bir nechta variant yozilgan, to‘g‘ri javobni topgan bola doskaga yugurib borib, belgi qo‘yadi. "Alifbo marafoni" – Harflar yerga yoyib tashlanadi, bolalar esa berilgan topshiriq bo‘yicha kerakli harfni olib kelishadi. Rol o‘yinlari Rol o‘yinlari bolalarga turli hayotiy vaziyatlarni tushunishga, muloqot qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga va yangi bilimlarni mustahkamlashga yordam beradi. Rol o‘yinlari misollari: "Do‘kon" – Bolalar xaridor va sotuvchi bo‘lib, muloqot qilishni va hisob-kitob qilishni mashq qilishadi. "Doktor va bemor" – Bolalar shifokor, bemor va hamshira bo‘lib, sog‘liq va inson tanasi haqida bilim oladilar. "Yo‘l harakati qoidalari" – Bolalar piyoda, haydovchi va yo‘l harakati nazoratchisi rollarini bajarib, yo‘l harakati qoidalarini o‘rganishadi. Qurish va konstruktorlik o‘yinlari Bu turdagi o‘yinlar bolalarning mantiqiy fikrlashini, tasavvurini va muhandislik qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

LEGO yoki boshqa qurish to‘plamlaridan turli obyektlarni yasash. Qog‘oz yoki kartondan uylar, mashinalar, hayvonlar yasash. "Ijodiy hikoya qurish" – Rasmlar yoki figuralar orqali hikoya tuzish. 5. Texnologiyaga asoslangan o‘yinlar Zamonaviy ta’lim jarayonida interaktiv o‘yinlar, mobil ilovalar va kompyuter dasturlari ham samarali qo‘llaniladi. Misollar: ABCMouse, Khan Academy Kids – bolalar uchun interaktiv ta’lim platformalari. "Sevimli qahramon bilan o‘rgan" – multfilmlar va videoo‘yinlar orqali o‘qitish. Matematika va til o‘rganishga mo‘ljallangan mobil o‘yinlar Kichik maktab yoshidagi bolalarni o‘yin faoliyati orqali o‘qishga o‘rgatish Kichik maktab yoshidagi bolalar (6-10 yosh) ta’lim olish jarayonining ilk bosqichida turli metodlar orqali bilimlarni o‘zlashtiradi. Shu yoshdagi bolalar hali abstrakt fikrlashni to‘liq rivojlantirib ulgurmaganligi sababli, o‘qitish jarayonida qiziqarli, vizual va faol usullardan foydalanish zarur. O‘yin – bolalarning tabiiy ehtiyoji bo‘lib, ularning intellektual, ijtimoiy, emotsional va jismoniy rivojlanishiga xizmat qiladi. Shu

sababli ta'lim jarayonida o'yin faoliyatidan samarali foydalanish zarur: O'yin faoliyatining o'qitishdagi o'rni va ahamiyati O'yin orqali o'qitish – bu bolalar uchun o'rganish jarayonini qiziqarli, samarali va tushunarli qilishning eng muhim usullaridan biridir. O'yin metodlari quyidagi sabablarga ko'ra muhim ahamiyat kasb etadi: Psixologik moslashuv – O'yin orqali o'qish bolalarni yangi muhitga moslashishiga yordam beradi va o'quv jarayonini stresssiz amalga oshirishga imkon yaratadi. Diqqat va xotirani rivojlantiradi – O'yin jarayonida bolalar vazifalarni bajarishga intiladi, bu esa ularning e'tiborini jamlashiga va eslab qolish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Ijodkorlik va mustaqil fikrlashni shakllantiradi – Ko'plab o'yinlarda bolalar o'z fikrlarini bildirishga, muammolarni hal qilishga va yangi g'oyalar yaratishga o'rganadilar. Muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi – Jamoaviy o'yinlar orqali bolalar o'zaro muloqot qilishni, hamkorlikni va murosa qilishni o'rganadilar. Motivatsiyani oshiradi – Oddiy dars mashg'ulotlariga qaraganda, o'yinlar bolalar uchun yanada qiziqarli bo'lib, ularda o'qishga bo'lgan ishtiyoqni kuchaytiradi. Mavzularni chuqurroq o'zlashtirishga yordam beradi – O'yin orqali o'qitish bolalarga qiyin tushunchalarni oson va qiziqarli yo'l bilan tushuntirishga yordam beradi. O'yin faoliyatining asosiy turlari va ularning ta'limdagi o'rni Didaktik o'yinlar Bu o'yinlar bolalarning bilimini boyitish va o'zlashtirgan ma'lumotlarni mustahkamlash uchun mo'ljallangan. Ular maxsus qoidalarga asoslanib, ta'lim jarayonida foydalaniladi. Didaktik o'yinlar misollari: "Tez top" – O'qituvchi harflar yoki so'zlar aytadi, bolalar esa doskada yoki qog'ozda ularni yozib, tezlik bilan javob berishlari kerak. "Nima qildim?" – Bir bola qandaydir harakatni tasvirlaydi, qolganlar esa bu harakatni so'z bilan ifodalaydi. "So'zlarni top" – Harflar berilgan va bolalar ulardan yangi so'zlarni yasashlari kerak. Jismoniy (harakatli) o'yinlar Bolalar ko'proq jismoniy faollikni talab qiladigan o'yinlar orqali o'rganishni yaxshi ko'radilar. Bunday o'yinlar nafaqat bilim berish, balki ularning diqqatini jamlash, koordinatsiyani oshirish va sog'lom turmush tarziga o'rgatishda ham foydalidir. Harakatli o'yinlar misollari: "Kim chaqqon?" – O'qituvchi matematik misollar yoki so'zlar aytadi, bolalar esa to'g'ri javob bergan holda joyidan turib, oldinga yurishlari kerak. "To'g'ri javobga yugur" – Doskada bir nechta variant yozilgan, to'g'ri javobni topgan bola doskaga yugurib borib, belgi qo'yadi. "Alifbo marafoni" – Harflar yerga yoyib tashlanadi, bolalar esa berilgan topshiriq bo'yicha kerakli harfni olib kelishadi. Rol o'yinlari Rol o'yinlari bolalarga turli hayotiy vaziyatlarni tushunishga, muloqot qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga va yangi bilimlarni mustahkamlashga yordam beradi. Rol o'yinlari misollari: "Do'kon" – Bolalar xaridor va sotuvchi bo'lib, muloqot qilishni va hisob-kitob qilishni mashq qilishadi.

"Doktor va bemor" – Bolalar shifokor, bemor va hamshira bo'lib, sog'liq va inson tanasi haqida bilim oladilar. "Yo'l harakati qoidalari" – Bolalar piyoda, haydovchi va yo'l harakati nazoratchisi rollarini bajarib, yo'l harakati qoidalarini

o'rganishadi. Qurish va konstruktorlik o'yinlari Bu turdagi o'yinlar bolalarning mantiqiy fikrlashini, tasavvurini va muhandislik qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Qog'oz yoki kartondan uylar, mashinalar, hayvonlar yasash. "Ijodiy hikoya qurish" – Rasmlar yoki figuralar orqali hikoya tuzish. Texnologiyaga asoslangan o'yinlar

Zamonaviy ta'lim jarayonida interaktiv o'yinlar, mobil ilovalar va kompyuter dasturlari ham samarali qo'llaniladi. "Sevimli qahramon bilan o'rgan" – multfilmlar va videoo'yinlar orqali o'qitish. Matematika va til o'rganishga mo'ljallangan mobil o'yinlar. O'yin orqali o'qishga o'rgatish bo'yicha metodik tavsiyalar O'yinlar yosh xususiyatlariga mos bo'lishi kerak – Juda murakkab yoki oddiy o'yinlar bolaning qiziqishini yo'qotishi mumkin. Har bir darsga o'yin elementlarini kiritish – Bu bolalarning ishtirokini oshirib, ularning o'rganishga bo'lgan ishtiyoqini kuchaytiradi. Bolalarni rag'batlantirish – Har bir muvaffaqiyat uchun kichik mukofotlar yoki rag'batlantiruvchi so'zlar ularga motivatsiya beradi. Guruhiy va yakka tartibdagi o'yinlarni uyg'unlashtirish – Jamoaviy o'yinlar ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirsa, yakka tartibdagi o'yinlar mustaqil fikrlashni oshiradi. Ko'proq vizual va sensor elementlardan foydalanish – Rasm, rang-barang kartalar, ovoz va jismoniy harakatlarni o'z ichiga olgan o'yinlar bolalar uchun samaraliroq bo'ladi. O'yin faoliyati kichik maktab yoshidagi bolalar uchun ta'lim jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. U o'quvchilarning intellektual, jismoniy va emotsional rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. O'yin orqali o'rganish bolalar uchun tabiiy va samarali bo'lib, ularni o'qishga qiziqitirishning eng yaxshi usullaridan biridir.

Xulosa : Kichik maktab yoshidagi bolalarni o'qishga o'rgatish jarayoni ularning yoshiga xos psixologik va fiziologik xususiyatlarni hisobga olgan holda tashkil etilishi lozim. Bu yoshdagi bolalar tabiatan harakatchan, qiziquvchan va o'yin orqali atrof-muhitni o'rganishga moyildirlar. Shu boisdan ham o'yin faoliyati ularni o'qishga o'rgatishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. O'yin orqali ta'lim jarayonini tashkil etish bolalarning diqqat, xotira, tafakkur va nutq rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, shuningdek, ularda o'rganishga nisbatan ijobiy munosabat shakllantiradi. Maqolada keltirilgan nazariy va amaliy tahlillar shuni ko'rsatadiki, o'yin faoliyati yordamida darslarni tashkil etish bolalarning faolligini oshiradi, ularni mustaqil fikrlashga, muloqot qilishga, jamoada ishlashga o'rgatadi. Bu esa nafaqat o'qishga, balki keyingi bosqichlardagi o'quv jarayonlariga tayyorgarlikni ta'minlaydi. Shuningdek, o'yin orqali beriladigan bilim bolalar tomonidan tezroq va osonroq o'zlashtiriladi, sabablilik va mantiqiy bog'liqliklar shakllanadi. Didaktik o'yinlar, rolli o'yinlar, harakatli o'yinlar kabi turlarning har biri bolalarning turli kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Xulosa qilib aytganda, kichik maktab yoshidagi bolalarni o'qishga o'rgatishda o'yin faoliyatini samarali qo'llash — nafaqat bilim berish, balki ularning shaxs sifatida shakllanishi, o'z fikrini ifodalashi, tashabbuskorlik va ijodiy

yondashuvini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Bu metod o'quv jarayonini jonlantiradi, bolalarda o'qishga bo'lgan ichki motivatsiyani kuchaytiradi va ularni muvaffaqiyatli shaxs sifatida tarbiyalashga zamin yaratadi. Shu sababli, o'qituvchilar va tarbiyachilar zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan bir qatorda o'yin faoliyatining imkoniyatlaridan keng va maqsadli foydalanishlari zarur

Foydalanilgan adabiyotlar .

1. N.J.Abdullayeva Xalq pedagogikasi (darslik) Toshkent-2021
2. M.B.Artiqova, M.R.To'raboyeva Pedagogik texnologiyalar (o'quv qo'llanma) Toshkent "Innovatsiya-Ziyo"2021
3. R.A.Mavlonova, O.To'rayeva, K.M.Xoliqberdiyev. Pedagogika. Darslik T.:O'qituvchi 2008-yil
4. R.A.Mavlonova, N.H.Vohidova, N.H.Raxmonqulova. Pedagogika nazariyasi va tarixi. Darslik T.: Fan va texnologiyalar. 2010-yil
5. Mavlonova R.A., Abdurahimova D. Pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma T.:Fan va texnologiya 2012-yil.